

Kommunstyrelsen

Förslag till yttrande över betänkandet *Ny museipolitik (SOU 2015:89)*

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen ställer sig bakom förslag till yttrande över betänkandet Ny museipolitik (SOU 2015:89) och översänder yttrandet till Kulturdepartementet.

Sammanfattning

Eskilstuna kommun har fått möjlighet att yttra sig över betänkandet om Ny museipolitik SOU 2015:89. Kultur- och fritidsnämnden och Torshälla stads nämnd har fått möjlighet att inkomma med synpunkter inför kommunens samlade yttrande.

Bedömningen i betänkandet är att det behövs en ny inriktning för den statliga museipolitiken. Styrningen vad gäller de principiella utgångspunkterna för museernas verksamhet bör bli tydligare och på samma gång mer övergripande inriktad än idag. Utgångspunkterna för det allmännas stöd till museiverksamheterna måste bli tydligare och institutionerna ges större ansvar och möjlighet att förverkliga sina uppdrag.

Därför föreslår utredningen bl. a en ny museilag där museiinstitutionernas fria ställning som kunskapsinstitutioner slås fast. Lagen ska omfatta alla offentligt styrda museer. Museerna ska inte kunna användas i ideologiska syften för att driva en viss politisk agenda eller torgföra en viss historiesyn.

Vidare föreslår utredningen bl. a att en ny myndighet för museer och utställningar inrättas.

Eskilstuna kommun ställer sig positiv till intentionerna i den föreslagna museilagen. Det är värdefullt att den nya lagen poängterar museernas ställning som fria kunskapsinstitutioner och att utställningar och annan publik verksamhet ska präglas av allsidighet, öppenhet och kvalitet och att denna verksamhet ska vara tillgänglig för alla utifrån användarnas olika förutsättningar.

Ärendebeskrivning

Regeringen förordnade i januari 2014 Clas-Uno Frykholm som särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av de statliga museernas uppdrag, myndighets- och institutionsstruktur och regeringens styrning över dem. Utredningen innehåller utöver förslag kring detta en beskrivning av de statliga museernas historia, museipolitikens utveckling och viktigare trender som kan förväntas få betydelse framöver.

Utredningens bedömning är att det behövs en ny inriktning för den statliga museipolitiken. Museerna har utvecklat sina verksamheter och kontinuerligt förhållit sig till samhällsutvecklingen. Ett problem med den museipolitik som förts är att den består av storskaliga, organisatoriskt inriktade åtgärder i kombination med en detaljstyrning som ibland har varit svår att få ihop med hur museerna fungerar. För att komma tillrätta med detta föreslår utredningen en ny museipolitisk inriktning där styrningen blir tydligare vad gäller de principiella utgångspunkterna för museernas verksamhet och på samma gång mer övergripande inriktad än idag. Utgångspunkterna för det allmännas stöd till museiverksamheterna måste bli tydligare och institutionerna ges större ansvar och möjlighet att förverkliga sina uppdrag.

Utredningens förslag innebär kortfattat:

- En ny museilag införs där museernas självständiga ställning som kunskapsinstitutioner slås fast och att de ges ett tydligare mandat och ansvar att utveckla sina verksamheter. Museerna ska stå fria från hindrande åtgärder som av ideologiska eller andra skäl syftar till att inskränka verksamheten. Utan hinder ska museerna kritiskt kunna granska samhället och lyfta fram kunskap som är av betydelse i dagens samhälle. Museerna ska inte kunna användas i ideologiska syften för att driva en viss politisk agenda eller torgföra en politiserad historiesyn. I lagen förslås därför att ett museums huvudman inte får vidta åtgärder som syftar till att inskränka museets fria förmedling av kunskap och upplevelser. Bestämmelsen hindrar inte att museerna ges olika uppdrag och inriktningar, men inom ramen för sina uppdrag står det museerna fritt att utforma verksamheten.
- Museilagen ska omfatta alla offentligt styrda museer. I förslaget till museilag sägs att de allmänna museernas ändamål ska vara att bidra till det demokratiska samhället genom publik verksamhet, kunskapsuppbyggnad och en aktiv förvaltning av sina samlingar.
- Lagen säger även att utställningar och annan publik verksamhet ska präglas av allsidighet, öppenhet och kvalitet och vara tillgänglig för alla och anpassad till användarnas olika förutsättningar. Museerna ska därtill ha hög kompetens inom sina ämnesområden och förmå att belysa sina ämnesområden ur olika perspektiv. Vidare ska de aktivt förvalta sina samlingar för att nå verksamheternas mål och samverka med andra museer genom att t ex ställa föremål ur samlingarna till förfogande.

- En ny myndighet för museer och utställningar inrättas för att främja museiverksamhet av hög kvalitet i hela landet. Den nya myndigheten finansieras bl. a genom att Riksutställningar avvecklas.
- Kvalitetssäkring genom kollegial granskning införs.
- Översyn av instruktioner och styrdokument till följd av museilagen.
- Nytt statsbidrag för nyskapande samverkansprojekt inom museisekteron införs.
- De statliga museerna ska ges bättre möjligheter att använda intäkter från utställningssatsningar o dyl. i verksamheten.

Kostnader för kommunen

Förslaget till museilag innebär bl. a att det stadfästs i lagen att museerna ska ha hög kompetens inom sina ämnesområden. Att så är fallet på de museer som Eskilstuna kommun driver idag (Ebelingmuseet, Eskilstuna konstmuseum och Eskilstuna stadsmuseum) är ingen tvekan. Även om bestämmelsen är svårtolkad borde den inte innebära några extra kostnader för kommunen i dagsläget. Bestämmelsen kan dock vara svår för ett litet museum att leva upp till.

§ 15 i museilagen säger att kommuner avgiftsfritt ska låna ut föremål ur sina samlingar till ett museum utanför kommungränsen. Under förutsättning att det museum som lånar föremålet eller konstverket står för transport, försäkring etc. i samband med lånet innebär detta inte några kostnader för kommunen.

Inskränkning i det kommunala självstyret

Förslaget om en museilag påverkar det kommunala självstyret bl. a genom att en särskild bestämmelse (§ 5) införs där det sägs att en huvudman för ett museum inte får inskränka museet fria förmedling av kunskap och upplevelser. Syftet är enligt utredningen bl. a att förhindra kommunala beslutsfattare att bestämma om t ex vilken konst som får visas på ett konstmuseum eller vilken historiesyn som ska präglade ett kulturhistoriskt museum.

I likhet med bibliotekslagen är lagen tänkt att fungera som riktningsgivare och inspiration. Några sanktionsmöjligheter finns inte knutna till lagen.

Yttrande

Museiverksamheten är en viktig del av kommuners verksamhet och spelar en central roll för både demokratins och Eskilstunas utveckling. Eskilstuna kommun ställer sig positivt till intentionerna i den föreslagna museilagen och att den även inkluderar kommunala museer. Det är värdefullt att den nya lagen poängterar museernas ställning som fria kunskapsinstitutioner som kritiskt granskar samhället och lyfter fram kunskap som är av betydelse för samhället. Eskilstuna kommun ser positivt på bestämmelserna om att utställningar och annan publik verksamhet ska präglas av allsidighet, öppenhet och kvalitet och att denna verksamhet ska vara tillgänglig för alla utifrån användarnas olika förutsättningar. Vi vill ha museer för alla!

Eskilstuna kommun ställer sig dock frågande till definitionen av ett museum i museilagens andra paragraf. Där sägs att ett museum i denna lag är en institution som bedriver utställningsverksamhet och är öppen för allmänheten. Det är en betydligt vidare definition än den gängse som understrycker att museer också samlar in, bevarar och undersöker. Motivet till en vid definition är att lagen också ska omfatta offentligt drivna konsthallar och liknande. Då lagens definition, även om den bara är en beskrivning av vilka som lagen omfattar, med all sannolikhet blir normgivande förordar kommunen en definition av museer som utgår från ICOM:s (International Council of Museums) definition med ett tillägg att lagen även omfattar konsthallar och motsvarande som drivs av det allmänna. ICOM:s definition av ett museum lyder:

Ett museum är en permanent institution utan vinstintresse som tjänar samhället och dess utveckling, som är öppen för allmänheten, som förvärvar, bevarar, undersöker, förmedlar och ställer ut – i studiesyfte, för utbildning och förnöjelse materiella och immateriella vittnesbörd om människan och hennes omvärld.

Eskilstuna kommun menar vidare att bestämmelserna i museilagens § 5 om att en huvudman inte får inskränka museernas fria förmedling av kunskap och upplevelser även bör omfatta andra delar av museernas verksamhet såsom inköp av konst, insamling av föremål, val av ämne för dokumentationer och annan kunskapsinhämtning. Sker inte detta äri det som svårt för museerna att verka som ”fria kunskapsinstitutioner”.

Även bestämmelserna i § 6 och 7 om allsidighet, öppenhet, kvalitet och tillgänglighet bör omfatta hela museernas verksamhetsområde: ”publik verksamhet, kunskapsuppbyggnad och en aktiv förvaltning av sina samlingar” (§ 3).

Eskilstuna kommun är i grunden positiv till inrättandet av en ny myndighet för museer och utställningar men anser att museibranchen som helhet skulle må bra om förslaget togs ett steg längre. Det vill säga att det i likhet med förhållandena inom arkiv- och biblioteksväsendet inrättas en myndighet som har uppsikt och utvecklingsansvar över hela museiområdet (jfr Kungliga bibliotekets och Riksarkivets uppdrag).

Utredningen föreslår att Riksutställningar avvecklas. Riksutställningar som kunskapsförmedlare har haft en stor betydelse, särskilt för samtidskonsten. Riksutställningar har även haft en viktig omvärdsbevakande funktion och har erbjudit stöd, erfarenhetsutbyte, fortbildning och utbildning till museer och utställningsarrangörer. Det är viktigt att dessa funktioner inte förloras i den föreslagna nya myndighetens uppdrag.

KOMMUNLEDNINGSKONTORET

Pär Eriksson
Kommundirektör

Sara Molander
Tf. utvecklingsdirektör

Beslutet skickas till:
Kulturdepartementet

Kulturdepartementet

Yttrande över SOU 2015:89 Ny museipolitik

Museiverksamheten är en viktig del av kommuners verksamhet och spelar en central roll för både demokratins och Eskilstunas utveckling. Eskilstuna kommun ställer sig positiv till intentionerna i den föreslagna museilagen och att den även inkluderar kommunala museer. Det är värdefullt att den nya lagen poängterar museernas ställning som fria kunskapsinstitutioner som kritiskt granskar samhället och lyfter fram kunskap som är av betydelse för samhället. Eskilstuna kommun ser positivt på bestämmelserna om att utställningar och annan publik verksamhet ska präglas av allsidighet, öppenhet och kvalitet och att denna verksamhet ska vara tillgänglig för alla utifrån användarnas olika förutsättningar. Vi vill ha museer för alla!

Eskilstuna kommun ställer sig dock frågande till definitionen av ett museum i museilagens andra paragraf. Där sägs att ett museum i denna lag är en institution som bedriver utställningsverksamhet och är öppen för allmänheten. Det är en betydligt vidare definition än den gängse som understrycker att museer också samlar in, bevarar och undersöker. Motivet till en vid definition är att lagen också ska omfatta offentligt drivna konsthallar och liknande. Då lagens definition, även om den bara är en beskrivning av vilka som lagen omfattar, med all sannolikhet blir normgivande förordar kommunen en definition av museer som utgår från ICOM:s (International Council of Museums) definition med ett tillägg att lagen även omfattar konsthallar och motsvarande som drivs av det allmänna. ICOM:s definition av ett museum lyder:

Ett museum är en permanent institution utan vinstintresse som tjänar samhället och dess utveckling, som är öppen för allmänheten, som förvärvar, bevarar, undersöker, förmedlar och ställer ut – i studiesyfte, för utbildning och nöjelse materiella och immateriella vittnesbörd om människan och hennes omvärld.

Eskilstuna kommun menar vidare att bestämmelserna i museilagens § 5 om att en huvudman inte får inskränka museernas fria förmedling av kunskap och upplevelser även bör omfatta andra delar av museernas verksamhet såsom inköp av konst, insamling av föremål, val av ämne för

dokumentationer och annan kunskapsinhämtning. Sker inte detta äri det som svårt för museerna att verka som ”fria kunskapsinstitutioner”.

Även bestämmelserna i § 6 och 7 om allsidighet, öppenhet, kvalitet och tillgänglighet bör omfatta hela museernas verksamhetsområde: ”publik verksamhet, kunskapsuppbyggnad och en aktiv förvaltning av sina samlingar” (§ 3).

Eskilstuna kommun är i grunden positiv till inrättandet av en ny myndighet för museer och utställningar men anser att museibranchen som helhet skulle må bra om förslaget togs ett steg längre. Det vill säga att det i likhet med förhållandena inom arkiv- och biblioteksväsendet inrättas en myndighet som har uppsikt och utvecklingsansvar över hela museiområdet (jfr Kungliga bibliotekets och Riksarkivets uppdrag).

Utredningen föreslår att Riksutställningar avvecklas. Riksutställningar som kunskapsförmedlare har haft en stor betydelse, särskilt för samtidskonsten. Riksutställningar har även haft en viktig omvärdsbevakande funktion och har erbjudit stöd, erfarenhetsutbyte, fortbildning och utbildning till museer och utställningsarrangörer. Det är viktigt att dessa funktioner inte förloras i den föreslagna nya myndighetens uppdrag.

§ 6

Yttrande över remiss - Betänkandet Ny museipolitik - SOU 2015:89 (TSN/2015:263)

Beslut

Yttrandet godkänns och skicks till kommunstyrelsen för beslut.

Förslag till kommunfullmäktige

Remissen anses besvarad med Torshälla stads nämnds yttrande.

Ärendebeskrivning

Torshälla stads förvaltning ger i skrivelse, daterad den 8 januari 2016, förslag till beslut.

Torshälla stads nämnd har tillsammans med Kultur- och fritidsnämnden fått möjlighet att yttra sig över betänkandet om ny Museipolitik SOU 2015:89 senast den 1 februari 2016.

Regeringen beslutade den 30 januari 2014 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av de statliga museernas uppdrag, myndighets- och institutionsstruktur och regeringens styrning av dem. Utredningen har letts av Clas-Uno Frykholm, tidigare chef för Myndigheten för kulturanalys.

Utredningen bedömer att det behövs en ny inriktning för den statliga museipolitiken. Utgångspunkterna för det allmännas stöd till museiverksamheterna måste bli tydligare och de enskilda institutionerna behöver även ges större ansvar och möjlighet att förverkliga sina uppdrag.

Torshälla stads nämnd är positiv till den nya museilagen och bildandet av ny myndigheten för museer och utställningar. Museiinstitutionernas fria ställning och demokratiska ansvar samt målet att tillgängliggöra museernas utbud till alla är angeläget.

I samband med bildandet av den nya museimyndigheten anser nämnden att det dock är avgörande att funktionen av kunskapsöverföring, fortbildning, utbildning och omvärldsbevakning, som tidigare tillgängliggjordes till de regionala och kommunala museerna av Riksutställningar, inte går förlorad. Vidare bör även andra samarbeten och arbetsformer än vandringsutställningar erbjudas till de regionala

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
------------------	--	--------------------

och kommunala museerna för att i större utsträckning tillgängliggöra de statliga museernas utbud i hela landet.

Föredragande: Rina Oord Lundh

Yrkanden

Ann Berglund (M) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

_____ **Beslutet skickas till:**
Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Torshälla stads nämnd

Yttrande över remiss betänkandet Ny museipolitik - SOU 2015:89

Förslag till beslut

Yttrandet godkänns och skicks till Kommunstyrelsen för beslut.

Förslag till kommunfullmäktige

Remissen anses besvarad med Torshälla stads nämnds yttrande.

Sammanfattning

Torshälla stads nämnd har tillsammans med Kultur- och fritidsnämnden fått möjlighet att yttra sig över betänkandet om ny Museipolitik SOU 2015:89 senast den 1 februari 2016.

Regeringen beslutade den 30 januari 2014 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av de statliga museernas uppdrag, myndighets- och institutionsstruktur och regeringens styrning av dem. Utredningen har letts av Clas-Uno Frykholm, tidigare chef för Myndigheten för kulturanalys.

Utredningen bedömer att det behövs en ny inriktning för den statliga museipolitiken. Utgångspunkterna för det allmännas stöd till museiverksamheterna måste bli tydligare och de enskilda institutionerna behöver även ges större ansvar och möjlighet att förverkliga sina uppdrag.

Torshälla stads nämnd är positiv till den nya museilagen och bildandet av ny myndigheten för museer och utställningar. Museiinstitutionernas fria ställning och demokratiska ansvar samt målet att tillgängliggöra museernas utbud till alla är angeläget.

I samband med bildandet av den nya museimyndigheten anser nämnden att det dock är avgörande att funktionen av kunskapsöverföring, fortbildning, utbildning och omvärldsbevakning, som tidigare tillgängliggjordes till de regionala och kommunala museerna av Riksutställningar, inte går förlorad. Vidare bör även andra samarbeten och arbetsformer än vandringstutställningar erbjudas till de regionala och kommunala museerna för att i större utsträckning tillgängliggöra de statliga museernas utbud i hela landet.

Ärendebeskrivning

Regeringen tillsatte den 30 januari 2014 en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av de statliga museernas uppdrag, myndighets- och institutionsstruktur och regeringens styrning av dem. Utredningen har letts av Clas-Uno Frykholm, tidigare chef för Myndigheten för kulturanalys. Arbetet har bedrivits av en expertgrupp med en referensgrupp kopplad till arbetet.

Utredningen innehåller förutom förslag på ny museimyndighet och nya arbets- och ansvarsformer även en historiebetraktelse av centralmuseernas framväxt från 1700-talet fram till idag samt en beskrivning av museipolitiska utredningar, organisatoriska förändringar och museernas verksamhet och arbetssätt från 1960-talet och framåt.

Utredarna har kommit fram till att utgångspunkterna för det allmännas stöd till museiverksamheterna måste bli tydligare och institutionerna behöver ges större ansvar och möjlighet att förverkliga sina uppdrag.

Genom införandet av den nya museilagen fastslås de allmänna museernas fria ställning som kunskapsinstitutioner i samhället, ansvaret att förmedla ett reflekterande förhållningssätt samt museernas övergripande ändamål att bidra till det demokratiska samhällets utveckling. Museilagen ska innehålla bestämmelser om det allmänna museiväsendet, vilket inkluderar alla offentligt styrda museer, oavsett om de har statlig, regional eller kommunal huvudman.

Den nya museilagen uttrycker museernas fria ställning i förhållande till den politiska beslutsnivån, för att säkerställa museernas kritiska granskande funktion på nationell, regional och kommunal nivå.

De allmänna museernas ändamål beskrivs genom att museerna ska vara fria röster som på vetenskaplig och konstnärlig grund bidrar till kunskap, reflektion och egen kreativitet. Museerna ska forska, producera lärande, förmedla upplevelser, förvalta och använda sina samlingar aktivt och samverka med intressenter. Därigenom kan de bidra till ökad förståelse mellan människor och för samhället.

Utredningen betonar att den politiska styrningen bör vara tydligare vad gäller de principiella utgångspunkterna för museernas verksamhet och mer övergripande inriktad än idag, samtidigt som institutionerna måste ges större eget ansvar och möjligheter att förverkliga sina uppdrag och sitt reflekterande och kritiska förhållningssätt samt öppenhet för olika perspektiv.

I det nya lagförslaget finnas generella bestämmelser om museernas huvudsakliga verksamhetsområden att utställningar och annan publik verksamhet ska vara tillgänglig för alla och anpassad till användarnas olika förutsättningar. Museerna ska ha hög kompetens inom sina ämnesområden och kunna bidra t.ex. till forskning och annan kunskapsuppbyggnad.

De statliga museerna ska ha ett särskilt ansvar för att tillgängliggöra sin verksamhet för människor i hela landet. Det ska även regleras i lagen att museer inom det allmänna museiväsendet ska samverka.

Utredningen föreslår även inrättande av en ny myndighet, Myndigheten för museer och utställningar, vars uppdrag är att bland annat följa upp verksamhet inom museisektorn och fördela bidrag till museisektorn. Myndigheten finansieras genom avveckling av myndigheten Riksutställningar. Riksutställningars uppdrag att samla in och förmedla kunskaper och erfarenheter kommer i viss utsträckning av flyttas över till den nya museimyndigheten, men kommer att vara en mindre del av dess verksamhet.

Kvalitetsutveckling av museernas verksamhet föreslås i den nya lagen ska göras genom kollegial granskning i större utsträckning än idag, genom jämförelser med andra länder samt genom utvärderingar utförda av externa oberoende sakkunniga.

En central uppgift för den nya museimyndigheten ska vara att fördela statsbidrag inom museisektorn. Det innefattar såväl nuvarande bidrag samt inrättandet av ett nytt statsbidrag på totalt 28 miljoner kronor till samverkansprojekt kring utställningar och annan publik verksamhet.

Utredningen beskriver att nya strategiska planer behöver tas fram inom de huvudsakliga verksamhetsområdena publik verksamhet, kunskapsuppbyggnad och samlingsförvaltning för en mer konsekvent och bättre styrning.

Slutligen föreslår utredningen en generell ändring av de statliga museernas regleringsbrev för att intäkter från museerna ska kunna investeras i den huvudsakliga verksamheten.

Torshälla stads nämnds synpunkter

Kultur och konst är viktiga delar av Torshälla stads nämnds verksamheter; inte minst i det pedagogiska arbetet i förskolan och skolan, i det förebyggande hälsofrämjande arbetet, för turismutvecklingen och för det övergripande ortsutvecklingsarbetet i Torshälla.

Konst och kultur som verktyg i det främjande och förebyggande arbetet för barn, unga och äldre, samt värdet av kultur för ökad livskvalitet är viktiga delar i stadens attraktivitet såväl för Torshällas invånare som för Torshällas varumärke och identitet.

Torshälla stads nämnd är positiv till den föreslagna nya museilagen och att den även inkluderar kommunala och regionala museer. Nämnden är positiv till att lagen ger ett självbestämmande över innehåll och inriktning för de enskilda museerna utifrån politiskt fastställda övergripande ramar.

Nämnden anser vidare att det är värdefullt att den nya lagen poängterar vikten av de allmänna museernas fria ställning och övergripande uppdrag att bidra till det demokratiska samhället, samt att utställningar och annan publik verksamhet tillgängliggörs för alla. Det faktum att den nya museilagen sträcker sig på nationell, regional och kommunal nivå säkerställer likvärdiga förutsättningar för museerna i hela landet.

Utredningen poängterar vikten av samarbete mellan museer, såväl statliga, regionala och lokala, vilket nämnden anser är positivt, likaså att förenkla möjligheten att låna konst och föremål mellan museer utan stora kostnader. Utredningen lyfter särskilt fram vikten av vandringsutställningar för att tillgängliggöra utställningar i hela landet, men nämnden ser att det finns utmaningar i att arbeta med vandringsutställningar vad gäller tillgänglighet till utrymme på museerna. Andra samarbetsformer bör därför också identifieras och tillgängliggöras.

Torshälla stads nämnd betonar vikten av att utställningar tillgängliggörs på nya platser, så som utomhus i det offentliga rummet, till exempel genom utställningar i stadsmiljön. Det skapar förutsättningar för att nå nya målgrupper samt stimulerar till debatt och diskussion vilket också bidrar till lärande.

Utredningen föreslår att Riksutställningar avvecklas. Riksutställningar som kunskapsförmedlare har haft en stor betydelse, särskilt för samtidskonsten. Riksutställningar har även haft en viktig omvärdsbevakande funktion och har erbjudit stöd, erfarenhetsutbyte, fortbildning och utbildning till museer och utställningsarrangörer. Det är viktigt att dessa funktioner inte förloras i den föreslagna nya myndighetens uppdrag.

TORSHÄLLA STADS FÖRVALTNING

Christina Klang
förvaltningschef

Beslutet skickas till:
Kommunstyrelsen

KFN/2015:272/124

§ 9

Yttrande över remiss från kommunstyrelsen - Yttrande över betänkandet Ny museipolitik, SOU 2015:89

Beslut

Yttrandet godkänns och översändes till kommunstyrelsen.

Ärendebeskrivning

Kultur- och fritidsnämnden har tillsammans med Torshälla stads nämnd fått möjlighet att yttra sig över betänkandet om Ny museipolitik SOU 2015:89. Ett samlat yttrande ges av kommunstyrelsen.

Bedömningen i betänkandet är att det behövs en ny inriktning för den statliga museipolitiken. Styrningen vad gäller de principiella utgångspunkterna för museernas verksamhet bör bli tydligare och på samma gång mer övergripande inriktad än idag. Utgångspunkterna för det allmännas stöd till museiverksamheterna måste bli tydligare och institutionerna ges större ansvar och möjlighet att förverkliga sina uppdrag.

Därför föreslår utredningen bl. a en ny museilag där museiinstitutionernas fria ställning som kunskapsinstitutioner slås fast. Lagen ska omfatta alla offentligt styrda museer. Museerna ska inte kunna användas i ideologiska syften för att driva en viss politisk agenda eller torgföra en viss historiesyn.

Vidare föreslår utredningen bl. a att en ny myndighet för museer och utställningar inrättas.

Museiverksamheten är en viktig del av kultur- och fritidsnämndens verksamhet och spelar en central roll för både demokratins och Eskilstunas utveckling. Kultur- och fritidsnämnden ställer sig positiv till intentionerna i den föreslagna museilagen. Nämnden vill understryka att det är värdefullt att den nya lagen poängterar museernas ställning som fria kunskapsinstitutioner. Nämnden ser också positivt på bestämmelserna om att utställningar och annan publik verksamhet ska präglas av allsidighet, öppenhet och kvalitet och att denna verksamhet ska vara tillgänglig för alla utifrån användarnas olika förutsättningar. Vi vill ha museer för alla!

Eskilstuna – den stolta Fristaden

Justerandes sign		Utdragsbestyrkande
------------------	--	--------------------

Nämnden ställer sig frågande till definitionen av ett museum i lagen och menar att den istället utgå från ICOM:s (International Council of Museums) definition.

Nämnden menar även att bestämmelserna i museilagen om att en huvudman inte får inskränka museernas fria *förmedling* av kunskap och upplevelser även bör omfatta andra delar av museernas verksamhet. Såsom inköp av konst, insamling av föremål, val av ämne för dokumentationer och annan kunskapsinhämtning. Sker inte detta ser vi det som svårt för museerna att verka som ”fria kunskapsinstitutioner”. Även bestämmelserna om allsidighet, öppenhet, kvalitet och tillgänglighet bör omfatta hela museernas verksamhetsområde.

Nämnden är i grunden positiv till inrättandet av en ny myndighet för museer och utställningar men anser att museibranschen som helhet skulle må bra om det i likhet med förhållandena inom arkiv- och biblioteksväsendet inrättas en myndighet som har uppsikt och utvecklingsansvar över hela museiområdet.

Beslutet skickas till:
Kommunstyrelsen

Justerandes sign			Utdragsbestyrkande
------------------	--	--	--------------------

Kultur- och fritidsnämnden

Yttrande över remiss från kommunstyrelsen - Yttrande över betänkandet Ny museipolitik, SOU 2015:89

Förslag till beslut

Yttrandet godkänns och skickas till kommunstyrelsen för vidare handläggning.

Förslag till kommunfullmäktige

Remissen anses besvarad med kultur- och fritidsnämndens yttrande.

Sammanfattning

Kultur- och fritidsnämnden har tillsammans med Torshälla stads nämnd fått möjlighet att yttra sig över betänkandet om Ny museipolitik SOU 2015:89. Ett samlat yttrande ges av kommunstyrelsen.

Bedömningen i betänkandet är att det behövs en ny inriktning för den statliga museipolitiken. Styrningen vad gäller de principiella utgångspunkterna för museernas verksamhet bör bli tydligare och på samma gång mer övergripande inriktad än idag. Utgångspunkterna för det allmännas stöd till museiverksamheterna måste bli tydligare och institutionerna ges större ansvar och möjlighet att förverkliga sina uppdrag.

Därför föreslår utredningen bl. a en ny museilag där museiinstitutionernas fria ställning som kunskapsinstitutioner slås fast. Lagen ska omfatta alla offentligt styrda museer. Museerna ska inte kunna användas i ideologiska syften för att driva en viss politisk agenda eller torgföra en viss historiesyn.

Vidare föreslår utredningen bl. a att en ny myndighet för museer och utställningar inrättas.

Museiverksamheten är en viktig del av kultur- och fritidsnämndens verksamhet och spelar en central roll för både demokratins och Eskilstunas utveckling. Kultur- och fritidsnämnden ställer sig positiv till intentionerna i den föreslagna museilagen. Nämnden vill understryka att det är värdefullt att den nya lagen poängterar museernas ställning som fria kunskapsinstitutioner. Nämnden ser också positivt på bestämmelserna om att utställningar och annan publik verksamhet ska präglas av allsidighet, öppenhet och kvalitet och att denna verksamhet ska vara tillgänglig för alla utifrån användarnas olika förutsättningar. Vi vill ha museer för alla!

Nämnden ställer sig frågande till definitionen av ett museum i lagen och menar att den istället utgå från ICOM:s (International Council of Museums) definition.

Nämnden menar även att bestämmelserna i museilagen om att en huvudman inte får inskränka museernas fria *förmedling* av kunskap och upplevelser även bör omfatta andra delar av museernas verksamhet. Såsom inköp av konst, insamling av föremål, val av ämne för dokumentationer och annan kunskapsinhämtning. Sker inte detta ser vi det som svårt för museerna att verka som "fria kunskapsinstitutioner". Även bestämmelserna om allsidighet, öppenhet, kvalitet och tillgänglighet bör omfatta hela museernas verksamhetsområde.

Nämnden är i grunden positiv till inrättandet av en ny myndighet för museer och utställningar men anser att museibranchen som helhet skulle må bra om det i likhet med förhållandena inom arkiv- och biblioteksväsendet inrättas en myndighet som har uppsikt och utvecklingsansvar över hela museiområdet.

Ärendebeskrivning

Kultur- och fritidsnämnden har tillsammans med Torshälla stads nämnd fått möjlighet att yttra sig över betänkandet om Ny museipolitik SOU 2015:89. Ett samlat yttrande ges av kommunstyrelsen.

Regeringen förordnade i januari 2014 Clas-Uno Frykholm som särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av de statliga museernas uppdrag, myndighets- och institutionsstruktur och regeringens styrning över dem. Utredningen innehåller utöver förslag kring detta en beskrivning av de statliga museernas historia, museipolitikens utveckling och viktigare trender som kan förväntas få betydelse framöver.

Utredningens bedömning är att det behövs en ny inriktning för den statliga museipolitiken. Museerna har utvecklat sina verksamheter och kontinuerligt förhållit sig till samhällsutvecklingen. Ett problem med den museipolitik som förts är att den består av storskaliga, organisatoriskt inriktade åtgärder i kombination med en detaljstyrning som ibland har varit svår att få ihop med

hur museerna fungerar. För att komma tillrätta med detta föreslår utredningen en ny museipolisk inriktning där styrningen blir tydligare vad gäller de principiella utgångspunkterna för museernas verksamhet och på samma gång mer övergripande inriktad än idag. Utgångspunkterna för det allmänna stöd till museiverksamheterna måste bli tydligare och institutionerna ges större ansvar och möjlighet att förverkliga sina uppdrag.

Utredningens förslag innebär kortfattat:

- En ny museilag införs där museernas självständiga ställning som kunskapsinstitutioner slås fast och att de ges ett tydligare mandat och ansvar att utveckla sina verksamheter. Museerna ska stå fria från hindrande åtgärder som av ideologiska eller andra skäl syftar till att inskränka verksamheten. Utan hinder ska museerna kritiskt kunna granska samhället och lyfta fram kunskap som är av betydelse i dagens samhälle. Museerna ska inte kunna användas i ideologiska syften för att driva en viss politisk agenda eller torgföra en politiserad historiesyn. I lagen förslås därför att ett museums huvudman inte får vidta åtgärder som syftar till att inskränka museets fria förmedling av kunskap och upplevelser. Bestämmelsen hindrar inte att museerna ges olika uppdrag och inriktningar, men inom ramen för sina uppdrag står det museerna fritt att utforma verksamheten.
- Museilagen ska omfatta alla offentligt styrda museer. I förslaget till museilag sägs att de allmänna museernas ändamål ska vara att bidra till det demokratiska samhället genom publik verksamhet, kunskapsuppbyggnad och en aktiv förvaltning av sina samlingar.
- Lagen säger även att utställningar och annan publik verksamhet ska präglas av allsidighet, öppenhet och kvalitet och vara tillgänglig för alla och anpassad till användarnas olika förutsättningar. Museerna ska därtill ha hög kompetens inom sina ämnesområden och förmå att belysa sina ämnesområden ur olika perspektiv. Vidare ska de aktivt förvalta sina samlingar för att nå verksamheternas mål och samverka med andra museer genom att t ex ställa föremål ur samlingarna till förfogande.
- En ny myndighet för museer och utställningar inrättas för att främja museiverksamhet av hög kvalitet i hela landet. Den nya myndigheten finansieras bl. a genom att Riksutställningar avvecklas.
- Kvalitetssäkring genom kollegial granskning införs.
- Översyn av instruktioner och styrdokument till följd av museilagen.
- Nytt statsbidrag för nyskapande samverkansprojekt inom museisekteron införs.
- De statliga museerna ska ges bättre möjligheter att använda intäkter från utställningssatsningar o dyl. i verksamheten.

Kostnader för kommunen

Förslaget till museilag innebär bl. a att det stadfästs i lagen att museerna ska ha hög kompetens inom sina ämnesområdet. Att så är fallet på de museer som Eskilstuna kommun driver idag (Ebelingmuseet, Eskilstuna

konstmuseum och Eskilstuna stadsmuseum) är ingen tvekan. Även om bestämmelsen är svårtolkad torde den inte innebära några extra kostnader för kommunen i dagsläget. Bestämmelsen kan dock vara svår för ett litet museum att leva upp till.

§ 15 i museilagen säger att kommuner avgiftsfritt ska låna ut föremål ur sina samlingar till ett museum utanför kommungränsen. Under förutsättning att det museum som lånar föremålet eller konstverket står för transport, försäkring etc. i samband med lånet innebär detta inte några kostnader för kommunen.

Inskränkning i det kommunala självstyret

Förslaget om en museilag påverkar det kommunala självstyret bl. a genom att en särskild bestämmelse (§ 5) införs där det sägs att en huvudman för ett museum inte får inskränka museet fria förmedling av kunskap och upplevelser. Syftet är enligt utredningen bl. a att förhindra kommunala beslutsfattare att bestämma om t ex vilken konst som får visas på ett konstmuseum eller vilken historiesyn som ska präglade ett kulturhistoriskt museum.

I likhet med bibliotekslagen är lagen tänkt att fungera som riktninggivare och inspiration. Några sanktionsmöjligheter finns inte knutna till lagen.

Yttrande

Museiverksamheten är en viktig del av kultur- och fritidsnämndens verksamhet och spelar en central roll för både demokratins och Eskilstunas utveckling. Kultur- och fritidsnämnden ställer sig positiv till intentionerna i den föreslagna museilagen och att den även inkluderar kommunala museer. Nämnden vill understryka att det är värdefullt att den nya lagen poängterar museernas ställning som fria kunskapsinstitutioner som kritiskt granskar samhället och lyfter fram kunskap som är av betydelse för samhället. Nämnden ser också positivt på bestämmelserna om att utställningar och annan publik verksamhet ska präglas av allsidighet, öppenhet och kvalitet och att denna verksamhet ska vara tillgänglig för alla utifrån användarnas olika förutsättningar. Vi vill ha museer för alla!

Nämnden ställer sig dock frågande till definitionen av ett museum i museilagens andra paragraf. Där sägs att ett museum i denna lag är en institution som bedriver utställningsverksamhet och är öppen för allmänheten. Det är en betydligt vidare definition än den gängse som understrycker att museer också samlar in, bevarar och undersöker. Motivet till en vid definition är att lagen också ska omfatta offentligt drivna konsthallar och liknande. Då lagens definition, även om den bara är en beskrivning av vilka som lagen omfattar, med all sannolikhet blir normgivande förordar vi en definition av museer som utgår från ICOM:s (International Council of Museums) definition med ett tillägg att lagen även

omfattar konsthallar och motsvarande som drivs av det allmänna. ICOM:s definition av ett museum lyder:

Ett museum är en permanent institution utan vinstintresse som tjänar samhället och dess utveckling, som är öppen för allmänheten, som förvärvar, bevarar, undersöker, förmedlar och ställer ut – i studiesyfte, för utbildning och förnöjelse materiella och immateriella vittnesbörd om människan och hennes omvärld.

Nämnden menar vidare att bestämmelserna i museilagens § 5 om att en huvudman inte får inskränka museernas fria *förmedling* av kunskap och upplevelser även bör omfatta andra delar av museernas verksamhet. Såsom inköp av konst, insamling av föremål, val av ämne för dokumentationer och annan kunskapsinhämtning. Sker inte detta ser vi det som svårt för museerna att verka som ”fria kunskapsinstitutioner”.

Även bestämmelserna i § 6 och 7 om allsidighet, öppenhet, kvalitet och tillgänglighet bör omfatta hela museernas verksamhetsområde: ”publik verksamhet, kunskapsuppbyggnad och en aktiv förvaltning av sina samlingar” (§ 3).

Nämnden är i grunden positiv till inrättandet av en ny myndighet för museer och utställningar men anser att museibranchen som helhet skulle må bra om förslaget togs ett steg längre. Det vill säga att det i likhet med förhållandena inom arkiv- och biblioteksväsendet inrättas en myndighet som har uppsikt och utvecklingsansvar över hela museiområdet (jfr Kungliga bibliotekets och Riksarkivets uppdrag).

KULTUR- OCH FRITIDSFÖRVALTNINGEN

Eva Königsson
Förvaltningschef

Nils Mossberg
Avdelningschef Arkiv och museer